

OPONENTSKÝ POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Diplomantka: Markéta Burdová
Název práce: Jakým způsobem informují radnice o udržitelném rozvoji?
(obsahová analýza radničních listů vybraných měst)
Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií, Katedra sociální a kulturní ekologie. Praha, 2007.
Vedoucí DP: Mgr. Arnošt Novák

Autorka diplomové práce, Markéta Burdová, se rozhodla zkoumat jak často a v jakém bezprostředním kontextu se téma udržitelného rozvoje objevuje v radničních listech. Inspirací pro ni byla podobná komerční studie provedená na celostátních a regionálních periodikách.¹ Téma tedy bylo zvoleno interdisciplinárně – na jedné straně představuje standardní (kvantitativní) analýzu mediálních obsahů; na straně druhé práce ve svých důsledcích zasahuje do environmentálních studií/sociální a kulturní ekologie v tom smyslu, že veřejný diskurz o udržitelném rozvoji probíhající v médiích tvoří nezbytnou část uvedeného konceptu v jeho sociální rovině, jak autorka přesvědčivě dokládá (22). V této souvislosti je zapotřebí ocenit zaměření autorky na radniční listy, neboť lokální úroveň se pro implementaci strategií udržitelného rozvoje jeví jako klíčová.

Kromě nepostradatelného Úvodu a Závěru rozvrhla Markéta Burdová svou práci do pěti kapitol. V kapitole první diskutuje dostupnou literaturu a soustředí se na uváděné definice udržitelného rozvoje. Kromě základního teoretického úvodu do problematiky se tak snaží vytvořit si základ pro pozdější hodnocení adekvátnosti použití pojmu ve sledovaných médiích.

Další kapitola stručně popisuje projekt Národní síť zdravých měst (NSZM). Vzhledem k tomu, že členské obce tohoto programu se zavazují k politice udržitelného rozvoje, umožňuje přihlídnutí k tomuto faktoru zkoumat dopady členství v síti na veřejnou diskuzi o udržitelném rozvoji v porovnání s ostatními obcemi. Motivací k zařazení této proměnné do výzkumu byla bezesporu zmiňovaná inspirace komerční studií zadanou právě NSZM, s níž je tak možné provést srovnání. Ovšem zároveň se přistoupením na zadání komerčního výzkumu diplomová práce vzdává možnosti své vlastní typologie faktorů potenciálně ovlivňujících informování o udržitelném rozvoji. Sluší se však dodat, že autorka uvádí argumenty, které dokládají propojenost projektu NSZM s primárními strategiemi

---

¹ Analýza mediální publicity. (Monitorované téma: udržitelný rozvoj). Sledované období : leden – listopad 2005), Olomouc. Mediacon, 2005.

udržitelného rozvoje, a proto členství obce v NSZM skutečně může být jedním z určujících faktorů.

Další dvě kapitoly se již věnují samotnému výzkumu. Nejprve autorka vymezuje předmět své práce – vzorek měst a jejich radničních listů, následně stanovuje hypotézy. Teoretickou diskusí metody (podkapitola 4.4) – obsahové analýzy – by ovšem bylo vhodnější zařadit před toto stanovení rámce výzkumu. Autorka si stanovuje následující hypotézy:

„1. Veřejnost není svými obecními novinami (radničními listy) o udržitelném rozvoji informována.

2. Pojem udržitelný rozvoj bývá často použit chybně (zbytečně, zavádějícím způsobem, pojem je špatně pochopen i vysvětlen).

3. Města, která jsou členy NSZM, budou o udržitelném rozvoji informovat častěji (a případné vysvětlení pojmu bude přesnější).

4. Politická orientace obecních novin (na základ složení zastupitelstva a především vedení radnice) povede k různým preferencím takových témat, jakým je i udržitelný rozvoj,“ (34).

Zatímco 2. hypotéza vyplývá z předchozí diskuse o definicích udržitelného rozvoje a 3. hypotéza z výše uvedené relevance NSZM pro politiku udržitelného rozvoje, hypotézy 1 a 4 se v kontextu práce jeví jako poněkud arbitrární. V případě hypotézy 1 je arbitrárnost především důsledkem nezahrnutí literatury, v níž je teoretizován vztah mezi ekologií a médií – zařazení diplomové práce do širšího vědeckého diskurzu by práci celkově prospělo a jistě by autorce umožnilo uvažovat i o dalších souvislostech studované problematiky.² Protože bibliografie vypovídá o autorčině schopnosti pracovat s cizojazyčnými odbornými texty, je škoda, že akademické tituly jsou zastoupeny menšinově a těžiště „teorie“ vychází z politických dokumentů – jež by samy mohly být podrobeny kritice z vědeckých pozic. V případě hypotézy 4 pak z práce není zcela patrné, proč autorka předpokládá politickou zatíženost konceptu udržitelného rozvoje, když se sama přiklání k tvrzení, že „definice udržitelného rozvoje (...) naznačují, že se jedná o pojem apolitický,“ (34). Následně uváděné závěry poukazující na politickou tendenčnost radničních listů neimplikují, že v nich bude zpolitizováno apolitické téma (spíše by se hodilo, aby autorka uvážila, zda apolitičnost tématu

---

² Rychlá rešerše odhalila jako potenciálně využitelnou akademickou literaturu např.:

CHAPMAN, Graham et al.: *Environmentalism and the Mass Media: The North/South Divide*. London. Routledge, 1997.

REDCLIFT, Michael: *Sustainable Development: Exploring the Contradictions*. London. Routledge, 1987.

ARAGONES, J. I., et al.: „Reviewing the concept of sustainable development in social discourse“. In *Psicothema*, roč., 15, č. 2 (2003): 221-226.

LEWIS, T.L.: „Media representations of "sustainable development" - Sustaining the status quo?“. In *Science Communication*, roč. 21, č. 3, (2000): 244-273.

nepřispívá k jeho marginalizaci v údajně vysoce zpolitizovaném diskurzu). Přestože by hypotéza asi měla být formulována přesně opačně, přivádí autorku v každém případě k zajímavému aspektu její problematiky.

Praktická část výzkumu je velmi podrobná a svědčí o vědecké poctivosti autorky, která každý krok své analýzy pečlivě popisuje a umožňuje tak čtenářům vytvořit si dobrý úsudek o reliabilitě svého výzkumu. Neobvyklé – zejména vzhledem k použité metodě a stanoveným proměnným a jejich hodnotám v kódovací knize – je rozhodnutí autorky zařadit do výsledného souboru dat dva články, v nichž sledovaný pojem nebyl použit (viz str. 50n). Jinak ovšem autorka dokazuje, že metodu kvantitativní obsahové analýzy ovládá a dokáže srozumitelně zjištěné výsledky interpretovat. Analýza pak plynule přechází v komparaci výsledků s výsledky komerční studie, kde se autorce daří poukázat na odlišnosti ve způsobu informování mezi komunálními a celostátními a regionálními periodiky.

Výsledky výzkumu potvrdily autorčinu 1. a 3. hypotézu. Zajímavým zjištěním je nepotvrzení hypotézy 2. U 4. hypotézy Markéta Burdová přiznává nejednoznačnost výsledků – souhlasím však s tím, že aspoň pokus obohatit výzkum o vazbu konceptu udržitelného rozvoje na politickou sféru může být plodnou cestou pro další studie. V poslední kapitole diplomatka rovněž upozorňuje na obtíže spojené se zobecněním závěrů práce; získaný soubor 29 článků je skutečně velmi malým souborem dat pro jakékoliv úvahy nad rámec samotného výzkumu (pouze 1 dodatečný článek by změnil hodnotu výsledků o více než 3%). Autorka však zpracovala rozsáhlý materiál a je pravdou, že výsledných „pouhých 29 [článků] (...) je smutná skutečnost,“ (69). Práce tak narazila na objektivní limity, jejichž efekt se projevuje v práci jako celku – totiž citelnou tenzí mezi použitou kvantitativní metodou a tendencí autorky přistupovat na mnoha místech k výzkumu kvalitativně. Protože však kvalitativní metoda nebyla nakonec pro práci zvolena, tato tendence pak nabírá formu normativních soudů, což je patrné zejména při operacionalizaci proměnné „Index přesnosti“ (45).

Po formální stránce je práce dobře provedená. Obsahuje všechny formální náležitosti diplomové práce. Autorka nevybočuje z ortografické normy. Úprava svědčí o dlouhodobé práci, která nebyla dělána „narychlo“, a také o schopnosti sdělovat informace vizuálně.

Výtky mohou být vskutku jen pedantického rázu (viz např. rozpor na str. 46: „Prvních patnáct spojení bylo převzato (...). Jde o šestnáct nejčastějších souvislostí,“ nebo místy zavádějící anglické resumé). Označovat radnice za soukromé subjekty – viz str. 31 – je nepřesné. Ve vytištěném exempláři diplomové práce jsou z použité kódovací knihy připojeny v příloze pouze identifikační proměnné – a zatímco vyplněný kódovací formulář pracuje s novobydžovským Zpravodajem, ten není uveden jako hodnota u proměnné „2 - Zpravodaj“.

Na str. 13 je zřejmě omylem PhDr. Ivanu Ryndovi připisována definice, která je v poznámce pod čarou uváděna jako definice Gro Harlem Brundtlandové. Výtkou zásadnějšího rázu jsou snad jen neuvedené bibliografické údaje u několika parafrází a citací (konkrétně str. 12 – Pojednání o principu populace a str. 13 – Meze růstu).

Bez ohledu na dílčí výtky je celkový dojem z diplomové práce velmi dobrý. Autorka splnila základní očekávání kladené na diplomovou práci; totiž prokázala schopnost napsat odborný text se všemi jeho náležitostmi. Zvolila metodu adekvátní předmětu výzkumu a uměla ji aplikovat. Dosáhla zjištění, které obohatilo stávající stav poznání (zejména prostřednictvím doplnění a zároveň juxtapozicí již existující studie). Výsledky jsou využitelné např. pro nevládní organizace zabývající se udržitelným rozvojem. Z teoretického hlediska pak přispěla k reflexi způsobu, jakým komunální periodika nakládají s konceptem trvale udržitelného rozvoje. Tam kde narazila na limity své práce vyplývající z jejího předmětu – například obtížnost zobecnění – si těchto omezení byla dobře vědoma a explicitně se jimi zabývala.

Nabízí se, aby během obhajoby Markéta Burdová zasadila svůj výzkum do širšího teoretického rámce – ale vzhledem ke své specializaci (mediální studia a sociologie) nemohu zformulovat konkrétní otázku z oboru sociální a kulturní ekologie. Koneckonců, spíše než o odpověď na dotaz by se mělo jednat spíše o stručnou úvahu, která prokáže, že autorka si je vědoma teoretických souvislostí své práce. Z pozice mediálních studií si dovoluji částečně relativizovat autorčino kategorické tvrzení, že „radniční listy beze sporu patří mezi tzv. masová média,“ (29), a požádal bych autorku, aby se pokusila – z hlediska producentů a publika – zamyslet nad specifiky radničních listů, která by mohla jejich klasifikaci jako masových médií zproblematizovat.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě a dle jejího průběhu doporučuji hodnocení v rozmezí 12-17 kreditů.

V Praze dne 10. září 2007

Mgr. Radim Hladík
doktorand Katedry sociologie FSV UK